

5. Шапиро С.А. Управление человеческими ресурсами : учебное пособие / С.А.Шапиро. – Москва : КноРус, 2016. – 346 с.

*ЛЕПЬОХІН Д.В., ДЕМЧЕНКО Т.М.**

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

БАНКІВСЬКІ РИЗИКИ ТА УПРАВЛІННЯ НИМИ

Суперечність, що виникає між мотивованим прагненням банків до ризику і бажанням знизити ступінь ризику, згладжується шляхом створення системи управління ризиком та прийняттям таких управлінських рішень, які будуть результативними. Це передбачає оцінку величини та ймовірності ризику до проведення банківських операцій або угод. В умовах ринку, а тим більше в період переходу до нових економічних відносин в країнах СНД, проблема оцінки банківських ризиків набула особливої актуальності, викликала підвищений інтерес у багатьох сучасних економістів, які займаються дослідженням категорії «ризик», і банкірів зокрема.

До основних ризиків, на які наражаються банки у своїй діяльності більшість дослідників відносять: кредитний ризик; ринкові ризики; ризик ліквідності; операційні ризики [1].

Кредитний ризик – це ризик фінансового збитку для банку в результаті невиконання клієнтом чи контрагентом свого зобов'язання за договором. Кредитний ризик виникає, в основному, у зв'язку з позиками і авансами, що надані іншим банкам та клієнтам. Загальні засади, принципи та підходи до управління кредитним ризиком визначаються системою кредитних політик банків. Банки встановлюють та щорічно переглядають свою кредитну стратегію, в якій визначаються основні цілі, оптимальний склад кредитного портфеля та система лімітів.

Основними завданнями банків в умовах погіршення очікування учасників ринку, є розробка ефективної системи управління проблемною заборгованістю та обслуговування боргу клієнтами, що залишається ключовим фактором утримання якості кредитного портфелю на прийнятному рівні. З метою обмеження/пом'якшення впливу кредитного ризику діють деякі заходи обмеження ризику: обмеження кредитування в іноземній валюті; підвищення вимог до забезпечення кредитів та платоспроможності потенційних позичальників; розробка та вдосконалення програм рефінансування кредитів; активізацію роботи з колекторськими компаніями; активізація претензійно-позовної роботи.

Ринкові ризики – це ризики понесення збитків від балансових та позабалансових позицій у зв'язку зі змінами ринкових цін (таких як процентні ставки, валютні курси, кредитні спреди, ціни товарів і цінних паперів тощо). Метою управління ринковими ризиками є управління позиціями, на які наражаються ринкові ризики, і контроль рівня ринкових ризиків у межах прийнятих параметрів за умови досягнення оптимізації доходності та ризику. Ринкові ризики включають валютний ризик, процентний ризик, ризик кредитного спреду, фондовий ризик, товарний ризик і ризик волатильності. У сфері управління ринковими ризиками банки застосовують уніфіковані процеси, методи, правила та систему лімітів, які забезпечують послідовний підхід до управління ризиками, з урахуванням умов місцевого ринку. Такі процедури дозволяють отримувати агреговані дані та надавати інформацію про основні параметри ринкових ризиків.

Серед факторів ринкових ризиків, найбільший вплив на діяльність банків як і раніше мають волатильність курсів іноземних валют щодо гривні та волатильність процентних ставок.

Сприйнятливість до ризику пов'язана, по-перше, із застосуванням банками плаваючих процентних ставок при видачі нових кредитів, а також зміною фінансових ставок на плаваючі у випадку згоди на це клієнта під час реструктуризації вже виданих кредитів, по-друге, із наближенням термінів погашення кредитів з фіксованими ставками та достроковим погашенням таких кредитів, і по-третє, з поміркованою процентною політикою банків по депозитним

* Науковий керівник – Луценко О.А., к.е.н., доцент

операціям.

Ризик ліквідності виникає при загальному фінансуванні діяльності та при управлінні позиціями. Він включає як ризик неможливості фінансування активів на відповідні строки та за прийнятними ставками, так і ризик неможливості реалізації активу за прийнятною ціною та у належні строки.

Банки ставляться до ризику ліквідності як до центрального ризику банківської діяльності. Підхід банків до управління ліквідністю полягає у тому, щоб забезпечити, по мірі можливості, постійний достатній рівень ліквідності для погашення власних зобов'язань у належні строки, як за звичайних, так і за надзвичайних умов, без понесення неприйнятних збитків або ризику для репутації банку.

Належний рівень ліквідності як в національній валюті, так і в доларах США, дозволяє банкам гарантувати своєчасне та в повному обсязі обслуговування зобов'язань перед клієнтами і контрагентами.

Загалом для управління ризиком ліквідності банки вживають таких заходів: планування і контроль грошових потоків; підтримання а випадок надзвичайних обставин запасу високоліквідних активів, номінованих як в національній валюті, так і в доларах США; контроль нормативів ліквідності.

Операційні ризики – це ризики збитків внаслідок помилок, порушень, шкоди, що спричинені недосконаліми або невдалими внутрішніми процесами, системами або зовнішніми подіями. Функція управління операційним ризиком у банках має бути організована згідно з вимогами регулюючих органів України. Діяльність банків з управління операційними ризиками регулюється політиками та процедурами, розробленими у відповідності до найкращих міжнародних практик з управління операційними ризиками. Важливим елементом системи управління операційним ризиком у банках є заходи з обмеження (контролю) операційних ризиків. Механізми та інструменти обмеження ризиків включають, головним чином перспективні заходи в рамках системи внутрішнього контролю відповідного банку.

Банки вдосконалюють свою систему оцінки та управління ризиками, впроваджуючи додаткові інструменти для більш повної та всебічної оцінки ризиків, оновлюючи технічне забезпечення, що використовується в процесі оцінки та управління ризиками, а також підтримуючи актуальність наявних політик та процедур з управління ризиками [2].

Процес управління ризиками в банках охоплює всі види діяльності, які впливають на параметри його ризиків. Управління ризиками в банку здійснюється на всіх організаційних рівнях – від вищого керівництва до рівня безпосереднього прийняття ризиків. При цьому, банком забезпечено чіткий розподіл функцій, завдань, обов'язків та повноважень з ризик-менеджменту, а також чітку схему відповідальності згідно з таким розподілом.

Література.

1. Управління ризиками банків [Текст] : монографія у 2 томах. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / [А. О. Єпіфанов, Т. А. Васильєва, С. М. Козьменко та ін.] / за ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2012. – 283 с.

2. Закон України "Про банки і банківську діяльність» [Електронний ресурс] – режим доступу: www/zakon.rada.gov.ua/go/2121-14.

